

FOMENT

Portaveu oficial en les comarques tarragonines, del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana

ANY VIII.

REUS, dijous 29 de Maig de 1913

Núm. 124

GRAN HOTEL DE LONDRES

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE
LUXOSOS HABITACIONS
QUARTO DE BANY I DUTXA

AGUSTI CASANOVAS

Cotxes a tots els trens — Plaça de Prim - REUS — Telefon núm. 28

SALO DE LECTURA, PIANO I VISITES
SERVEI DE GRAN LLUMENT
PER A BANQUETS

EL BRUCH

Domicili social: Concepció, 14. REUS. L'unió fa la força

Fi de l'Associació.—L'Associació EL BRUCH, permet crear i constituir un dot per als fills, una herència per a la família i en particular un capital per a matrimoni que pensin en el dia de demà en que la soletat d'un dels dos pot causar-los la misèria.
Els sol·licitants denen tindre en compte que sols abonant en els quatre primers mesos del seu ingrés una módica quantitat per a gastos d'administració, podran assegurar un capital de 1.000 a 50.000 pessetes a base del verdader mutualisme.

Pòlices pagades fins a la fetxa 12, havent desembolsat 235'70 i cobrant els seus hereders 4.744'00 pessetes. Quotes assegurades 1.293, formant un Capital inscrit de 1.293.000 ptes.

(Anunci aprovat per la Comissaria General de Segurs).

La correspondència al Director General don **A. Bioto Baldrich**

Portugal i Espanya

Noves orientacions econòmiques

La Societat de Geografia, de Lisboa, ha reeditat aquella famosa conferència per en Ribera i Rovira pronunciada el vetllà del 23 de març de 1907. El seu títol és: «Nova Orientação sobre o futuro economicó dos povos da Península». Sobre les notes taquígràfiques i les ressenyes de la premsa publicades allavors, ara s'ha refet la nova edició d'aquell discurs memorable que durant més de quinze dies va apassionar l'opinió madrilenya fent-lo servir de tòpic per nous i grollers insults a Catalunya.

Fora curiosíssim reeditar els articles que provocà aquest incident, entre els diaris de Madrid. Hi ha de tot. Desde la nota còmica al gest tràgic; desde els «fondos editorials» de «El Imparcial» dirigits en an Maure, o sol·licitant a les cigarrerres, fins a l'iracunda milícia de «El Ejército Español» o el «Ejército y Armada» demanant el cap del traïdor o el seu fusellament per procés sumaríssim; hi ha una gamma pintoresca d'insults i vituperis que llençaven com un grapat de llot contra Catalunya. L'exasperació passà. Ara quedem que ja no n'hem de parlar d'aquelles estridències; era la famarada romàntica dels vint anys, l'obra isolada de «quatre bojos»... En ple període constructiu no se'n pot parlar d'aquestes bogeries romàntiques.

Quan d'aquí deu anys parlem de la nostra joventut inquieta de catalanistes intransigents, ens semblarà que eren uns altres catalans, allunyats de nosaltres, com els brans de la revolta dels Remenses, aquells que a primeries del segle XX se varen deixar emportar per la fal·lera patriòtica. D'aquí deu anys—tal com altra hora Sant Pere al Crist empresonat—ja haurem negat tres cops a Catalunya!

Pero com sigui que l'aspecte polític que varen voler trobar en el discurs de Ribera i Rovira els diaris de Madrid, amagava la veritable orientació econòmica que l'orador va expandir en la Societat de Geografia, de Lisboa, aquesta importantíssima entitat reedita

avui la conferència del nostre company per l'utilitat que la seva divulgació pot reportar en aquests moments d'activitat diplomàtica entre els dos governs peninsulars. En efecte: presentment s'està treballant en la rectificació del tractat de comerç luso espanyol del 1893 i convé que's conegui una de les orientacions que a Portugal atrau la simpatia d'economistes i que a Espanya ha sigut patrocinada per una minoria selecta i fins per alguns estadistes d'anomenada tals com en Moret, en Maure, en Navarro Reverter i altres. Se tracta de l'establiment d'un «zollverein» o unió duanera peninsular que fos la base de l'ibero-americanisme mercantil. Aquesta solució patrocinada a Portugal pels directores i corifeus de la «Revista das Alfandegas portuguesas» i per economistes i polítics tant notables com Damagio i Augusto Ribeiro, Carneiro de Moura, Theophilo Braga, Magalhães Lima, Augusto de Vasconcellos, José Relves i altres; aquí a Espanya fou l'ideal econòmic dels moretistes, sobre tot després del 1893, i el defensà bravament a Catalunya l'il·lustre professor don Guillem Graell. En la seva conferència al·ludida i en la posteriori, de 1910, sobre'l «Zollverein peninsular e o ibero-americanisme», en Ribera i Rovira apoia aquesta solució econòmica d'una manera xardorosa i justificada. Per això és útil avui que la Societat de Geografia de Lisboa, hagi reeditat aquell discurs d'ara fa sis anys.

Des de la proclamació de la República, Espanya no ha fet res per aproximar els interessos econòmics dels dos Estats peninsulars. I és ben cert que mai ha tingut Espanya ocasió més favorable que aquesta per anar a la realització del gran ideal del «zollverein» ibèric. El primer embaixador republicà portuguès, a Madrid, el doctor August de Vasconcellos, anava disposat a tot fins arribar a les més radicals millores econòmiques. Però disortadament, mentre Portugal se revelava amb tant bones disposicions, l'embaixador espa-

nyol a Lisboa, el marquès de Villalobar, no's cuidava sinó d'afavorir als conspiradors realistes contra la República, i de dividir a la colònia espanyola de Lisboa iniciant una furieta campanya monàrquica entre els emigrants. El célebre «Puzzle» temia que les noves institucions republicanes convertissin a la República aquella nombrosa colònia de 30.000 espanyols que hi ha a Lisboa, constituint un fons de propaganda amenaçadora per a les institucions monàrquiques espanyoles. Els interessos industrials i mercantils espanyols tant se li endonaven al nostre ambaixador: lo essencial per a ell era fer monarquisme. I a fe que ho va aconseguir. No li mancaven diners, subvencions i premis que'l govern o monarca espanyol li oferien, i amb aquesta base va poguer fundar a Lisboa i a Porto centres, escoles i germandats ont s'hi fa obra ferrenyament monàrquica, amb espatec constant de «marcha real», exhibició de banderoles i retrats dels sobirans... i amb exclusió absoluta de tots aquells espanyols que no's dignin monàrquics i espanyolistes a ultrança. A l'ambaixador palati no li ha mancat sisquera l'am d'aurat de les mercès nobiliàries, poguent fàcilment estendre títols de marquès, de comte, de baró, als espanyols més ferrenyament monàrquics de la colònia. En quant a les relacions econòmiques, a la unió espiritual entre espanyols i portuguesos, a la congratulació i respecte a les institucions republicanes... tot això tant se'n hi endonava a l'ambaixador. En un darrer discurs de comiat, el propi marquès de Villalobar, abans de deixar Lisboa, deia que «todo lo debemos a nuestro amadísimo soberano, a su majestad el rey don Alfonso XIII»... i s'alegrava molt de «la corriente de cariño» establecida entre el Real Alcazar de Madrid y este Centro Español.

Ara, el marquès de Villalobar ja no es a Lisboa: ha sigut traslladat a Brussel·les. Tota la premsa republicana portuguesa, ha rejubilat al treure's de Portugal un tant renconós enemic de la República, i sembla que'l govern espanyol no s'ha atrevit a enviar-lo d'embaixador a Londres, somni d'aurat i desideratum que afanyosament cobejava'l diplomàtic espanyol com a premi de la seva cooperació a l'obra fratricida dels «païvants». Es doncs en aquesta ocasió que cal mirar d'encaminar la negociació del tractat de comerç luso-espanyol, cap a

la unió aduanera, que a Portugal no trobaria pas obstacles insuperables. La publicació de la conferència de Ribera i Rovira, obsequi al desig, certament, de impulsar la opinió esp an aquest recalcit, i es d'alabar així la divulgació que de la mateixa ha fet la Societat de Geografia, de Lisboa.

En la primera part de la conferència, en Ribera i Rovira fa un calorós panegíric de Catalunya i de la nostra llengua; se refereix als mateixos ètnics peninsulars i exposa la seva teoria de tres patries ibèriques lligades federativament dintre un Estat republicà. Passa una ullada ràpida sobre'l moviment industrial, literari i artístic català; i finalment parla del problema econòmic. Reconeix la necessitat del «zollverein» peninsular per compensar degudament la producció i les exigències de consum d'Espanya i Portugal. Entén que als espanyols els manca aptitud colonitzadora i patrocina la alienació a Portugal de les oneroses i estèrils colònies del golf de Guinea, que els portuguesos tornarien tant florents com les seves veïnes de Sant Thomé i Príncipe. I amb aquest non regíme econòmic, Portugal portaria a Espanya els seus productes colonials: cafès, cacaus, cantchouch, cotó, especíes, etc., i Espanya colocaria a Portugal les primeres matèries minerals i els articles manufacturats que son la base de la nostra producció, sotstreient-se així ambdues nacions de l'expoliadora tutela de les nacions estrangeres productores. Ven aquí els interessants problemes que planteja en Ribera i Rovira en la seva memorable conferència de 1907.

Valdrà la pena, emperó, aquest optimisme de treballar en favor d'un ideal, en aquest país de gent abúlica i egoista a qui sols el profit personal esperona?

Nota social

Els forns cooperatius a França

La cooperació en ses múltiples aplicacions cada dia ens mostra nous aspectes i horitzons il·limitats. És ara des de França que'ns diuen una nova aplicació del cooperativisme, es a dir, ratifiquen els bons resultats d'una aplicació ja posada en pràctica.
Els agricultors dels Baixos Pirineus

i d'altres departaments tingueren la bona pensada d'associar-se per a fundar forns cooperatius per a pa, baix la base dels blats per ells conreats.

Durant els mesos que seguiren a la collita de 1898, en el departament dels Baixos Pirineus el preu de les farines i dels blats estaven tant distanciats que resultava un marge diferencial absurde, econòmicament considerat.

La cotització del blat era de 21 a 22 francs els 100 kilos i les farines se pagaven a 32. El pa's venia a 32 cèntims el kilo.

Els sindicats agrícoles, vegeren en la fundació dels forns cooperatius, facilitats per a realitzar una doble jugada, puig destinant el blat de les seves collites a fabricació de farines i panificació se lliuraven de la tutela dels agavelladors i conseguiren preus molt ventajosos. S'afegia an això el fet de trobar com a consumidors de pa una ventatja positiva en la qualitat del producte i preu del mateix.

Els forners procuraren dificultar els propòsits de la classe camperola, prenent que's matricolessin com a industrials; però ells s'ampararen en l'article 17 de la llei de juliol de 1880, i en la circular de 16 d'abril de 1881, que autoritzen als camperols per a transformar els productes de la terra.

En Lille els agricultors no podien vendre els blats a preu remunerador i decidiren elaborar pa pel seu compte.

Els forners veient que aquestes iniciatives posaven els seus negocis en camí de ruina, acudiren a l'associació i establiren el canvi del pa amb el blat. Això de totes maneres no donà el resultat que esperaven, puig el blat no's venia a pagar amb arrenjament als beneficis que'l negoci reportava, i els agricultors pogueren convence's ben prompte de que era insensat deixar d'aprofitar-se de les utilitats que restaven en poder dels intermediaris.

CRÒNIQUES FEMENINES

Les flors i els aucells

La moda femenina té les seves crueltats. Una dama elegant, parisina, posà en moda recentment l'adornament de les flors naturals posades en aigua i portades entre'ls plecs del vestit per a

ALS VITICULTORS.

parteix amb dificultat, és necessària una quantitat major de sulfat per a produir els mateixos efectes i és freqüent l'obstrucció dels pulveritzadors quedant en el fons dels recipients la major part del sulfat fet, per l'excés de calç massa insoluble. Precisa recórrer al reactiu per a determinar, sense molesties ni gastos, quan la barreja de la solució de sulfat de coure amb l'aigua de calç, està en son punt i per a això recomanem el PAPER REACTIU SERRA de resultats excel·lents i preu ínfim.

Es de suma conveniència que'l caldo bordelès que prepara el viticultor per a combatre les malalties criptogàmiques sigui precisament neutre. La preparació no ha d'ésser ni àcida, ni bàsica; perquè, si és lo primer, ataca les fulles del cep cremant-les i com resulta, ademés, molt soluble, és fàcilment arrastrada per les plujes i és nula la seva acció benèfica. Si, pel contrari, és excessivament bàsica, aleshores se diposita amb rapidesa, se re-

MANERA D'EMPLEAR EL

PAPER REACTIU SERRA

Quan s'hagi tirat en la solució de sulfat de coure, una quantitat prudencial d'aigua de calç, se sumergeix en la barreja una tira de paper reactiu. Si aquest, per maneix blanc, és que no hi ha encara prou calç i se n'hi va afegint fins que, al sumergir-lo de nou, adquireixi el paper un color fort vermell.

CADA LLIBRET VAL 25 CÉNTIMS

FARMACIA SERRA

ARRAVAL DE SANTA AGNA, 80

REUS

MUNDIAL PALACE

COBERTS DESDE 3'50. - RESTAURANT INSTALAT FRENTE AL MONUMENT DE COLON. - TELEFON 763. - BARCELONA

Tots els dies de 12 a 3 concerts.—Els divendres plat del dia sopa BOUILLEBAISSE. Dissapte menú corrent i vegetarià.—Gran menjador per a 500 comensals.—Esplèndida il·luminació.—Servei esmerat.—Cuina selecta.—Perruqueria i banys.

IBARRA i C. a Stat. en Cmta. SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de Tarragona per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Isla Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcia-Carril Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián.—Servei rapit eventual per a Galicia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant solsament 14 dies en el viatge.—S'expedeix coneixement directe pera Larca i Sant Esteve Pravia amb trasbort al vapor "Luarca núm. 3.", i per a Dunquerque als vapors de la Companyia Francesa "Dennis i d'Anzin".

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Unic servei fixe i setmanal per a Cette i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya			Per a Cette i Marsella		
Maig	22	Vapor Cabo Nao	Maig	23	Vapor Cabo San Vicente
"	29	" " Santa Pola	"	30	" " Toriñana
Juny	5	" " San Vicente	Juny	6	" " San Antonio
"	12	" " Toriñana	"	13	" " Peñas
"	19	" " San Antonio	"	20	" " San Sebastián

Per a més informes, al consignatari a Tarragona: En MARIAN PEREZ. - Real, núm. 32. - Telefon núm. 45

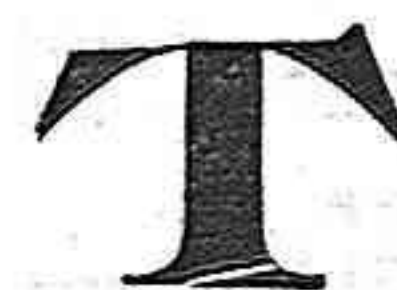
NOVA LÁMPARA ELÉCTRICA

DE FILAMENT METÁLIC TREFILAT

IRROMPIBLE

"METAL"

C. G. E.

Fabricada per la

Compagnie Generale d'Electricité

Venda al por major i menor

LLUIS ESCOLA

Arraval de Santa Agna, 40. - Teléfon 189

MAGATZEM DE MATERIAL ELECTRIC

REUS

Companyia Francesa del Gramophone

Representació i diposit: R. Perpiñá. Major, 22.—REUS
Despatx: 24, pral.

Exit col·lossal dels célebres artistes
TITTA RUFFO i CARUSO
en discs Gramophone.

Avis important.—La paraula Gramophone la tenim registrada en la Convenció de Berna amb el número 2.151, i perseguirem amb tot el rigor de la llei al que faci ús indegut d'ella.

SENSE aquesta marca

l'aparell NO és un "Gramophone".
— Catàlegs gratis —

VIDRES PLANS

VIDAL GERMANS I C.

Martí Napolità (Alcañiz), 7

REUS